

גליון מס'

45

סיון התשע"ז,
יוני 2017

הדיין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

תביעות נזיקין

תנאים למתן הגט

עילות גירושין

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה. This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England.

תוכן העניינים

- 3 תביעות נזיקין
- 4 תנאים למתן הגט
- 10 עילות גירושין

דבר העורך

רובו של הגיליון שלפניכם מוקדש למדור 'תנאים למתן הגט'. ניתן לראות בו את התייחסותם של הרכבים שונים למקרים בהם קיימות עילות גירושין משמעותיות כנגד בעל, אולם הוא מתנה את מתן הגט מרצונו בתנאים כלכליים שונים.

אחת השאלות העולה בפסקי הדין נוגעת למקרה בו כבר נערך הסכם גירושין ואז הבעל מעלה דרישות חדשות או חוזר בו מן הכתוב בהסכם. דעתו של אחד הדיינים בפסק הדין השני בגיליון זה היא שלמרות שישנה החלטה קודמת של ביה"ד שההסכם מחייב, ולמרות שיש כאן עילות גירושין חמורות, הרי שתחושתו של הבעל כי ההסכם מקפח אותו מונעת את ביה"ד מלחייב את הבעל בגט. כפי שניתן לראות, התעקשותו של הבעל היטיבה עמו פעמיים. ההרכב האחרון שדן בתיק זה קבע שזכותו של הבעל לקבל ממון רב עבור הגט, בניגוד להסכם, ואף קבע שנכונותו של הבעל לתת את הגט תמורת התשלום הגבוה מוציאה אותו מגדר סרבן גט, ולכן הורה על שחרורו מן הכלא, אליו נשלח בידי ביה"ד הגדול.

לעומת זאת, בפס"ד מס' 3 עומד ההרכב על כך שיש לכבד את ההסכם, בפרט משזה אושר על ידי ביה"ד, והוא אינו מוכן לקבל את דרישתו של הבעל.

פס"ד 3 עוסק בשאלה נוספת: יכולתו של בעל להעלות תנאי הנוגע לצד ג'. ביה"ד מבהיר שאין הוא יכול לעסוק בתנאי הנוגע לזכויות בדירת עמידר. שאלה דומה עולה גם בפס"ד 4, שם דרש הבעל מחיקת חובות לביטוח הלאומי כתנאי למתן הגט. במקרה זה, ביה"ד נענה לו, ואכן הגט ניתן לאחר שמל"ל מחל על החוב. כידוע, אין זה מקרה נדיר עד מאד. בעבר כבר פרסמנו מקרים דומים (ראו, למשל, גיליון 38, פס"ד 11).

יצוין, כי בית המשפט העליון דחה בעבר עתירה שדרשה למנוע מהביטוח הלאומי למחול לסרבני גט על חובותיהם (בג"ץ 104/06. היקפם העצום של חובות המזונות נזכר בפסה"ד). ואגב פסיקות בג"ץ העוסקות בהסכמי גירושין בבתי הדין הרבניים: פס"ד מס' 6 הוא ישן יחסית, אך חשבנו שיש עניין בפרסומו משום שהוא נוגע לפרשה המפורסמת והסבוכה שנידונה בבג"ץ 5548/00.

קריאה מועילה,
פרופ' עמיחי רזינר
עורך ראשי

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

גיליון מס' 45, סיון תשע"ז, יוני 2017

מערכת הדין והדיין

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, ד"ר סוזן וייס

עורך ראשי: פרופ' עמיחי רזינר

חברי המערכת: עו"ד עדי רז, עו"ד אסנת קרפלוס-גלעם,

עו"ד שי זילברברג, עו"ד אסנת פרינץ, עו"ד שירי זיידמן

מנהלת ומפיקה: ד"ר גלית שאול

סגנית עורך: ליעד רוזינקוביץ

עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן

הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל: 03-5318895, פקס: 03-7360499

E-mail: DVD.rackman@gmail.com

www.rackmancenter.com

סימני הבאת פסקי הדין:

פסק דין מלא:

תקציר:

פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:

בזה"ז - בזמן הזה

בע"כ - בעל כורחו/ה

ג"פ - גט פיטורין

דמו"י - דת משה וישראל

דר"ת - דרבינו תם

זמ"ז - זה מזו

חדר"ג - חרם דרבינו גרשום

טו"ר - טוען/ת רבני/ת

טו"מ - טענות ומענות

כ"ש - כל שכן

לכו"ע - לכולי עלמא

לפי"ז - לפי זה

עו"ס - עובד/ת סוציאלי/ת

פו"ר - פריה ורביה

פרש"י - פירוש רש"י

צ"ב - צאן ברזל

שאל"כ - שאם לא כן

שכ"ו - שאר כסות ועונה

שלו"ב - שלום בית

חוק"ק - חופה וקידושין

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

©

כל הזכויות שמורות

ISSN 1565-4176

תביעות נזיקין

האשה מאסה בבעל בבירור, לאור טענותיה השונות כלפיו. היא אף פעלה לפירוק שיתוף וברור שהצדדים אינם רוצים זה בזו. על כן יש להחיל עליהם את דינו של רבינו ירוחם שהוא מנהג פשוט וברור בבתי הדין.

נראה שתביעת האשה לשל"ב אינה כנה והיא עומדת בסתירה לטענותיה השונות ולעובדת תביעתה בבית המשפט. היא אף תבעה מזונות בבימ"ש בידיעה ברורה שלא תקבלם בביה"ד, והיא פשוט מעוניינת בהמשך הדיונים כדי להמשיך ולקבל מזונות.

הבעל פטור מתשלום הכתובה משום שהיא בסך 100,000 שקלים ישנים, וישנה מחלוקת האם מצמידים את ערך הכתובה. "אף הסבורים כי יש להצמידה, יודו כי במקרה דנן, לאחר שתבעה וזכתה האשה בממון רב במסגרת תביעת איזון משאבים בבית המשפט בממון רב, אין כל מקום לפסוק הצמדתה למדד או על פיצויים". כמו כן, מכיוון שהחלנו את דינו של רבינו ירוחם, הרי שהבעל פטור מן הכתובה. זאת ועוד, האשה קבלה סכום גדול במסגרת איזון המשאבים, ואפילו הייתה זכאית לכתובה, הרי שיש לקזזה מסכום זה.

דעת המיעוט (הרב זר):

ברור שהצדדים חייבים להתגרש. אולם לגבי חיוב הכתובה יש לבדוק מי אשם בפירוק הנישואין. במקרה דנן קשה להכריע בשאלה זו, אולם בכל מקרה לא נוכל לחייב את הבעל במלוא סכום התביעה, הן בשל שאלת ההצמדה והן בשל העובדה שקבלה כספים על פי חוק יחסי ממון. למעשה, במקרים דומים חלק גדול מבתי הדין נוהג לעשות פשרה ולכן יש להעמיד את גובה סכום הכתובה על 100,000 ש"ח, ומסכום זה יוכל הבעל לקזז סכומים שונים ששילם לאשה בגין קרנות פנסיה, קופות גמל ועוד.

"את טענתה של האשה לפיצוי עבור סבל ועוגמת נפש אנו דוחים, כמו"כ אין מקום לפסיקת פיצוי גירושין בהתחשב בכך שהאשה אף היא אינה רוצה את הבעל כלל ומעוניינת בעצם להתגרש ממנו, וזאת תוך שאנו לוקחים גם בחשבון את העובדה כי נכסי הצדדים התחלקו כבר בשווה ביניהם בבית המשפט".

בית הדין האזורי (סידור הגט):

האשה טוענת כי היא באה להתגרש בשל תביעת הנזיקין שהוגשה נגדה. ביה"ד שואל את האשה אם בכוונתה לערער על כשרות הגט לאחר שיבוצע, והיא עונה שלא תעשה זאת למרות שבאה מכח האילוף של התביעה בביהמ"ש. משכך הובהר, סודר הגט.

בית הדין הגדול (דין ראשון):

מדובר בערעור על פסיקת ביה"ד מיום 20.5.13 הקובעת חיוב בגט. למרות שהצדדים התגרשו, "ב"כ האשה עומד על הערעור מאחר ולדבריו יש לפסק דין הנ"ל השלכה באשר לתביעת הנזיקין של הבעל נגדה וכן לענין הכתובה".

ביה"ד האזורי קיים דיונים רבים וכתב פס"ד מנומק היטב, ולדעת הרוב לא מגיעה לאשה כתובה. ביה"ד הגדול אינו מוצא בו פגם ולכן דוחה את הערעור.

1. ביה"ד מסדר גט למרות ידיעה ברורה על קיומה של תביעת נזיקין מצד הבעל; הבהרה של ביה"ד המכוונת לבית המשפט הדין בתביעת הנזיקין.

בית הדין הרבני האזורי תל אביב:

הרב **דב דומב** - יו"ר

הרב **אבירן יצחק הלוי** - דיין

הרב **יצחק זר** - דיין

בית הדין הרבני האזורי תל אביב (סידור הגט):

הרב **ישראל שחור** - אב"ד

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **נחום שמואל גורטלר** - אב"ד

הרב **ישראל שחור** - דיין

הרב **יעקב זמיר** - דיין

העובדות:

במהלך חייהם של בני הזוג הם חוו מספר פרידות ארוכות. בשנת 2007 הגישה האשה לבית המשפט תביעה לפירוק שיתוף ובה היא מתארת מערכת יחסים קשה הכוללת נתק רגשי, פירוד וכן אלימות קשה, פיזית ונפשית, שבגינה אף הוגש כתב אישום כנגד הבעל. ביהמ"ש פסק על פירוק שיתוף ואיזון משאבים, ועם זאת הגישה האשה במקביל לביה"ד תביעה לשל"ב. חודש לאחר מכן הגיש הבעל תביעת גירושין, בה טען כי האשה מאוסה עליו, כי גרמה למאסרו וכי היא מסרבת להתגרש מסיבות כלכליות. שלוש שנים מאוחר יותר הגישה האשה תביעת כתובה על סך 260,000 ש"ח ופיצויים על סך 200,000 ש"ח, ובה היא מפרטת עילות שונות כנגד הבעל, אבל כשנתיים לאחר מכן חזרה בה וטענה שאינה רוצה להתגרש.

ביה"ד קבע שעל הצדדים להתגרש, אולם האשה סירבה, וב-3.7.13 הגיש הבעל נגדה תביעת נזיקין לבית המשפט על סך חצי מיליון ש"ח (ראו תמ"ש (ראשון לציון) 5614-07-13, 31.8.16, פורסם במאגרים. וראו הערה בסוף פסה"ד להלן). בעקבות התביעה סודר הגט.

האשה הגישה ערעור לביה"ד הגדול בטענה שהדבר חשוב לשם הגנתה בתביעת הנזיקין, ומשזה נדחה הגישה בקשה לעיון נוסף.

נפסק:

בית הדין האזורי (תביעת הגירושין):

דעת הרוב (הרבנים דומב והלוי):

הצדדים חייבים להתגרש. האשה מאוסה על הבעל באמתלא מבוררת. כשם שיש לחייב את הבעל במקרה ההפוך, כך יש לחייב את האשה. בודאי יש לפטור אותו ממזונותיה. בנוסף,

בית הדין הגדול (דיון שני):

האשה הגישה בקשה לעיון מחדש. היא טוענת כי הצדק היה עם דעת המיעוט בביה"ד האזורי, ולמעשה לא הוכח שהיא מפסידה את כתובתה ואינה זכאית לפיצויי גירושין.

ביה"ד דוחה את בקשתה אולם מבהיר שפעמים רבות יש לו ספק כיצד התגלגלו הדברים שהביאו לגירושין. במקרה דנן ברור שהם חייבים להתגרש אולם ישנו ספק מי הגורם הדומיננטי לפירוד שאירע ביניהם. דעת הרוב באזורי קבעה שלא ניתן להוכיח שהבעל גרם לנתק ולכן לא ניתן לחייבו בכתובה ובפיצוי, וביה"ד הגדול לא יכול לבטל את התרשמותה.

אך ביה"ד מוסיף: "הנה כל זה נכון כאשר הנדון היה לחייב את הבעל בכתובה, אולם כאשר הנידון הוא אם ניתן לקבוע שהאשה היא זאת שגרמה לגרושין, במקרה שלנו אין כל ראיה שהיה ניתן לחייב אותה בממון, מחמת התנהגותה.

במקרה שלנו כנראה שהאשה הרגישה שנעשה לה עול, שלא פסקו לה פיצוי ראוי, היא סרבה להתגרש, וסברה שאולי תזכה בערעור. התנהגות של האשה מבחינה משפטית לא היתה ראויה. אולם כשבאים לחייבה קנס או פיצוי לבעלה לשעבר על סירובה להתגרש, יש להתחשב בכך שלא הוכח שהיא זאת שגרמה לפירוק של המשפחה ושלא היה מגיע לה כתובה או פיצוי. כי כשבאים לחייבה בממון היא המוחזקת ויש לדון אותה מספק, כמי שהרגישה שקיפחו אותה שלא כדין, ומחמת כן התנהגה כפי שהתנהגה.

אין ברצוננו להתערב בתביעות שבין הצדדים בערכאה אחרת, אולם היות והתביעה לחייב את האשה בפיצוי על סרובה להתגרש, כולו מבוסס על פסקי הדין של בתי הדין הרבניים, מצאנו צורך להבהיר את עמדת ביה"ד בנידון זה."

הרב שחור מוסיף: מעיון בתיק עולה בבירור שהבעל אשם במשבר שהוביל לגירושין. "האשה ניסתה בכל כוחה לצאת מנישואין אלו עם פיצוי כספי וכפי שחז"ל תיקנו כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו לגרשה, ואכן הדבר בא לידי ביטוי בדעת המיעוט". אולם לדעת הרוב האשה לא הייתה זכאית לכתובתה משום דינו של רבינו ירוחם, ומכיון שברור שביה"ד האזורי צדק בקביעתו שיש לסיים את הנישואין, היה גם ברור שלו שאין לקבל את הערעור.

בבית הדין האזורי: תיק מס' 348064/2, י"א בסיון תשע"ג (20.5.13).
סידור הגט: תיק מס' 348064/9, ב' בתשרי תשע"ד (10.9.13).
בבית הדין הגדול: תיק מס' 944453/1, ב' בתמוז תשע"ד (30.6.14);
תיק מס' 944453/2, כ"א בסיון תשע"ה (8.6.15).
הופיעו: טו"ר אביחיל צדוק (לאשה),
עו"ד ציפי פיק ועו"ד בני לוריא (לאיש).

הערה: בתמ"ש (הנזכר לעיל בעובדות) נקבע כי הבעל זכאי לפיצוי של 50,000 ש"ח, ובשל העובדה שהאשה הודתה כי תביעת הנזיקין היא זו שהביאה אותה לקבל את גיטה (ביהמ"ש מתייחס לפרוטוקול סידור הגט), הוא זכאי בנוסף להחזר הוצאות משפטיות על סך 35,000 ש"ח.

השופטת כותבת במפורש כי אין להתעלם מהבהרתו של ביה"ד הגדול "שלא הוכח שהיא זאת שגרמה לפירוק של המשפחה ושלא היה מגיע לה כתובה או פיצוי", וכי התנהלותה נבעה מתחושת קיפוח.

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושאים: מאבקי סמכות, סדרי דין, כתובה, רכוש.

2. שחרור סרבן גט מהכלא כשהוא מעלה תנאים חדשים השונים מהסכמתו בהסכם הגירושין המחייב.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב **מסעוד אלחדד** - יו"ר

הרב **ח.י. רבינוביץ** - דיין

הרב **יוסף גולדברג** - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב **אליהו הישיריק** - דיין

הרב **א' אהרן כץ** - דיין

הרב **מיכאל עמוס** - דיין

בית הדין הרבני האזורי חיפה:

הרב **דניאל אדרי** - אב"ד

הרב **בן ציון הכהן רבין** - דיין

הרב **אלעד עלי** - דיין

העובדות:

בעת הדיון הראשון בני הזוג היו פרודים שלוש שנים. האשה טוענת כי הבעל סובל ממחלת נפש קשה הגורמת סבל רב לה ולילדים. הבעל טוען כי מצבו הנפשי קל בהרבה מזה שהאשה מתארת. יצוין שעוד קודם לכן עשו בני הזוג הסכם גירושין שנקבע בביה"ד כמחייב. לאחר פסיקת ביה"ד האזורי בירושלים שלא ניתן לחייב את הבעל בגט, הוגש ערעור והתקיימו כמה דיונים בהמשך והם יפורטו בסיכום הפסיקה להלן. בשלב מסוים החליט ביה"ד הגדול להעביר את הדיון לבית הדין האזורי בחיפה.

נפסק:

ביה"ד ירושלים:

דיין א':

יש לדון בשלוש עילות: בעל חולה נפש; חיוב בעילת 'מאיס עלי' ופירוד ממושך.

מחלת הנפש - היסוד הברור הוא שאין להוסיף על המומים המופיעים במשנה כעילות כפייה. בשו"ת הרא"ש (כלל מ"ג סי' ג') נקבע כי גם שוטה המסכן את אשתו לא ניתן לכפות לתת גט. מנגד הוא קובע (כלל מ"ב סי' א) שבמחלת הנפילה כופים, למרות שמחלה זו לא נזכרת כעילה במשנה. החלוקה בין המקרים הוצעה בשו"ת מהרי"ט (ח"א סי' קי"ג) ולפיה יש

הוא רומה. משכך איני יכול להצטרף לחיובו של הבעל בגט אולם מצוה עליו לגרש את אשתו מאחר והיא אינה יכולה לחיות איתו. כפי שכתבתי בעבר ההסכם ביניהם מחייב עפ"י הדין ולא ניתן לומר שנתן עיניו בכסף לא לו כי לפי הרישום מחצית הדירה היתה שייכת לו. הגם שהורי האשה נתנו את רוב הכסף אם לא את כולו לרכישת הדירה, מ"מ מאחר ורשמו אותה בחלקים שווים וחיו ביחד מספר שנים ונולדו להם ילדים, א"א להוציא ממנו את חלקו הרשום ע"ש אם לא שהוא הלך וויתר על חלקו תמורת מזונות עתידיים לילדים בכפוף לנסיון לשלו"ב, ולטענתו רומה ולא נעשה נסיון לשלו"ב.

מ"מ, הבעל בר דעת ויודע על מה חתם, משכך עם ביצוע הגירושין ההסכם הממוני תקף ומחייב. אולם לחייבו בגט בגין זה שהתחייב להעביר את חלקו לאשה איני יכול להצטרף, אך מצוה עליו לגרש את אשתו בהקדם.

דין ג':

לא ניתן לחייב את הבעל בגט, אך מצווה עליו לגרשה בהקדם.

ביה"ד הגדול:

בדין הראשון התקבל ערעור האשה ונקבע חיוב בגט. נקבע מועד לסידור הגט אולם הבעל סירב לתת אותו. האשה בקשה להטיל עליו צווי הגבלה, ושש הסנקציות הראשונות בסעיף 2(א) לחוק קיום פסקי דין של גירושין אכן הוטלו עליו בניסן תשע"ו, תוך איום שאם ימשיך לעמוד בסירובו יישלח למאסר. אכן, בתמוז תשע"ו נקבע שהבעל יישלח למאסר אם לא יחזור בו מסירובו תוך 10 ימים, והוא אכן הושם בכלא. זאת משום שבדין הבעל הודיע שלעולם לא יתן גט, אף אם האשה תוותר על כל הרכוש. ביה"ד קבע כי מדובר בסרבנות גט שתכליתה נקמה באשה. לדבריו, הוא לא הותיר לביה"ד כל ברירה, משום שמול הסנקציה הכואבת של מאסר עומדת החובה לגאול אשה מעגונותה. "אין ספק שהגדרתה של אשה זו היא כ"שבויה" שידיה כבולות בכבלי העיגון. שגאולתה של אשה זו מבעלה הוא מצוות "פדיון שבויים" על כל המשתמע מכך, ובית הדין הוא זה שעליו מוטלת חובה קדושה זו. אותה התורה וההלכה שקבעה לנו כלל מסירת גט ומונעת הטלת כפייה ללא בסיס על הבעל, היא אותה התורה שבמקרה שלפנינו לא זו בלבד שאינה מונעת אלא אדרבה היא המחייבת אותנו להציל אשה עלובה זו בכל דרך שנוכל לפעול לפטור אותה בגט פיטורין מתחת יד בעלה, אם ברצון ואם באמצעות הטלת כל דרך כפייה על הבעל ובהקדם".

גם המאסר לא שינה את עמדת הבעל, ובאלול תשע"ו ניתנה ההחלטה הבאה: "במצב זה, וכמתחייב על פי חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) סעיף 4 (ג) (1), יש לקיים דיוני מעקב לבחינת הצורך בשינוי הצו או בהחמרתו. דיונים שוטפים אלו הינם במסגרת עבודתו של בית דין אזורי, ואינם מתאימים לסדרי העבודה של ביה"ד הגדול שמעיקרא נועד רק לערעורים. גם הטיפול המיוחד שנטל ביה"ד הגדול בתיק זה עד עתה בשטח הטלת צו המאסר היה רק מתוך מטרה דחופה להציל אשה מעגונותה. בשלב זה יש להחזיר את הטיפול לדרג בית דין אזורי. מאחר שביה"ד קמא לא סבר מעיקרא כפסק הדין שהוציא ביה"ד הגדול, אין מקום להחזיר את התיק לטיפולו.

לחלק בין שוטה מחמת חולי שניתן לכפות כי נחשב למום גדול (כלל מב) ובין שוטה "מחמת חסרון דעת ותרבות רעה" (כלל מג). אלא שהמהרי"ט עצמו קבע שלא כופים גם בשוטה מחמת חולי, וגם אחרים חששו לכפות. תמוה שהדיינים במקרה שבפד"ר יב קבעו שיש לכפות בכל חולה נפש אלים, ולא חששו לשיטת המהרי"ט ואחרים. "והנה בתיק שלפנינו אמנם נראה שמדובר בבעל שקשה לחיות עמו אך לא מדובר בבעל מסוכן שיש חשש לחייהם ולשלומם של האשה והילדים, שעל כך נחלקו רבותינו הפוסקים, ולכן זה ודאי שאין לכפות בעל זה לתת גט ויש לדון אם חייב מאחר ובשו"ת עונג יו"ט סימן קסח מבואר שחיוב בגט שלא כדין פוסל את הגט".

מאיס עלי באמתלא מבוררת - נחלקו הראשונים, האחרונים וכן הדיינים בזמננו בשאלה אם מאיס עלי היא עילה לחיוב בגט. אמנם, לדעת הרשב"ש בסימן צ"ג גם מי שסובר שאין לכוף בעילה זו, יודה שזה ניתן כשיש לה טענה מבוררת. אולם רבים תמחו עליו, וכך למשל "הסיק בשו"ת זקן אהרן (לרא"ה הלוי) סי' קמ"ט דעיקר הטעם שאין כופין בטענת מאיס עלי אינו משום החשש שמא עיניה נתנה באחר (דכשיש אמתלא מבוררת לא חיישין לכך), אלא עיקר הטעם הוא משום שמקרה זה של מאיס עלי אינו מנוי במשנה בפרק המדיר עם כל אלו שכופין להוציא, והנימוק לכך הוא משום דקים להו לחז"ל דבכל המקרים שאינם שנויים במשנה הנ"ל האשה אינה עגונה ויכולה לעמוד בכל אלו... יש להוסיף בזה כי לשיטת הפוסקים הנ"ל שאין כופין בטענת מאיס עלי אף בנותנת אמתלא מבוררת, אף אין מחייבים בגט כשנותנת אמתלא מבוררת". עם זאת, הדיין מסיים בקביעה זו: "בנידון דידן שהאשה עשתה ככל יכולתה לשמור על שלמות הבית והשתדלה לסבול את התקפותיו של בעלה במשך שנים רבות עד שכשל כח הסבל ואינה יכולה לעמוד עוד במעמסה הנפשית הרובצת על כתפיה ניתן לקבל את דברי האשה שהבעל מאוס בעיניה תכלית המאיסות ואינה יכולה לשאת את התנהגותו עוד".

פירוד ממושך - רבים סמכו על דברי הגר"ח פלאג'י הידועים שלפיהם ניתן לכפות בפירוד של למעלה משנה וחצי. אמנם, חלק מהדיינים הסבירו שלא מדובר בכפייה ממש, אולם במקרה שלנו ממילא מדובר בחיוב בלבד וזה אפשרי, כפי שמבואר גם באגרות משה (ח"ד י"ד ט"ז אות ב'). "עוד יש לומר כי ביה"ד סבור כי הבעל מורד ממזונות ומתשמיש שנפסק בשו"ע אה"ע סימן עז סעיף א שאם היא רוצה כופין אותו להוציא ולתת כתובתה". אולם לאחר כל זאת, מסיים הדיין את דבריו כך: "מ"מ מאחר ולדעת העונג יו"ט בסימן קסח והחזו"א אה"ע סי' צט החמירו שלא לחייב בגט כאשר אין הדבר ברוך, לכן מצוה על... לגרש את אשתו בהקדם ובמידה ולא יעשה כן ידון ביה"ד פעם נוספת בחיובו".

דין ב':

עקרונית ניתן היה לחייב את הבעל בגט, "אך בנידון דידן שגם הבעל היה מוכן להתגרש כדרישת האשה אלא שטען שרימו אותו בהסכם הגירושין וביותורו על חלקו בדירה שהיתה רשומה גם על שמו בחלקים שווים. הגם שביה"ד קיים דיון בענין זה והחליט שההסכם מחייב מ"מ עפ"י הרגשתו והבנתו של הבעל

3. חיוב בגט בגין אלימות; דחיית דרישה של הבעל לוויתור האשה על זכותה בדירת עמידר.

בית-הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב אוריאל לביא - אב"ד

הרב שלמה תם - דיין

הרב דוד מלכא - דיין

נפסק:

"בפנינו תביעת האשה לגירושין. בית הדין נוכח שהצדדים כבר גרים בנפרד כשנתיים וחצי, מאחר והבעל נהג באלימות קשה כנגד האשה, נשפט על כך והורשע ונגזרו עליו עשרה חודשי מאסר.

נציין לדיון שהתקיים ביום כ"ד טבת תשע"ה (15.1.15), בסיומו נחתם הסכם גירושין והצדדים קבלו עליו בקנין. בדיון שהתקיים לאחר מכן הבעל סרב להתגרש, אלא אם כן האשה תחתום על ויתור על זכויותיה בדירת עמידר.

לאור הדיונים שהתקיימו בפנינו, אין חולק ששני הצדדים אינם רוצים זה בזה, וגם הבעל הצהיר בדיון האחרון שאינו רוצה בשלום בית. כמו כן מאחר והבעל נהג באלימות קשה כנגד האשה, והאשה חוששת מפניו, יש הצדקה לסירובה לשלום בית. לפיכך אין ספק שהפירוד בין הצדדים הינו עובדה מוגמרת. נסיבות אלו של פירוד ממושך ושליטת אפשרות לשלום בית על הרקע המתואר לעיל, הן עילה לחיוב הבעל בגירושין.

כאמור לעיל, הבעל חתם על הסכם גירושין, וההסכם קיבל תוקף של פסק דין. הבעל הסכים להתגרש והסכים כי דרישתו לוויתור האשה על הזכות בדירת עמידר אינו צריך לעכב את מתן הגט. לפיכך מאחר והבעל הסיר בהסכם את דרישתו לוויתור על זכויות בדירת עמידר, אין מקום שנושא זה יעלה שוב מצידו כעילה לעיכוב בגירושין. מה עוד שהאשה אינה חייבת לוותר על זכויותיה בדירת עמידר כדרישת הבעל.

ביה"ד הבהיר לצדדים בדיון בפנינו ביום ה' בכסלו תשע"ו (17.11.15) שעל פי החוק חברת עמידר אינה כפופה להסכמת הצדדים, ואף לא להוראות ביה"ד ביחס לנכס השייך לחברת עמידר. לפיכך אין כל טעם בעיכוב הגירושין בגין דרישה לוויתור על זכויות בדירת עמידר.

לאור האמור ביה"ד מחליט:

א. ביה"ד מקבל את תביעת הגירושין של האשה, והבעל חייב לתת גט לאשתו.

ב. ביה"ד קובע מועד לדיון ביום שלישי כסלו תשע"ז (6.12.16) בשעה 9:00, בו ידרש הבעל לתת גט פיטורין לאשתו.

ג. הדיון נועד לסידור גט בלבד. על הצדדים להביא עמם את הכתובה ותעודת הנישואין ואדם נוסף מכל צד המכירם היטב לעדות על השמות.

תיק מס' 274201/2

ניתן ביום כ"א מרחשון תשע"ז (22.11.16)

הופיעו: עו"ד יעל פיש (לאשה), הבעל אינו מיוצג.

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושא רכוש.

כב' הרה"ג דניאל אדרי שליט"א אב"ד חיפה, הסכים לקבל את התיק ולהמשיך בדיוני המעקב ככל שיהיה צורך בכך עד לסידור הגט". התיק אכן הועבר לחיפה.

ביה"ד חיפה:

לאחר שקיבל את התיק, בית הדין שוחח ארוכות עם הבעל וניסה לשכנעו לתת גט, אולם זה סירב וטען שהוא מעוניין רק בשלום"ב. אולם ביה"ד לא הרפה והמשיך לדבר על לבו, "וראה פלא הבעל הסכים לשמוע, אך דרש חצי דירה וראיית הילדים. בית הדין שוחח עם הבעל שלא שייך מחצית הדירה לאור האמור בהסכם הגירושין... ואז דרש 800,000 ש"ח. בית הדין הבין שיש על מה לדבר והדרך למתן הגט תהיה קצרה".

ביה"ד זימן לדיון את כל הצדדים, ולאחר מאמצים רבים הצליח להוריד את דרישת הבעל ל-500,000 ש"ח, אולם אבי האשה הסכים לשלם רק כ-50,000 ש"ח ואף טען שיש פס"ד חלוט בעניין הדירה ואין טעם לפתוח את ההסכם. ביה"ד הסביר לו שזה המחיר עבור שחרור בתו מעגינותה, וכי הוא איש עשיר שיכול לעמוד בסכום שמבקש הבעל. משהתנגדו האשה ואביה לדרישות הכספיות של הבעל ואף ביקשו להחמיר את תנאי המאסר שלו, קבע ביה"ד שמשום שהבעל כבר אינו סרבן גט אידיאולוגי כפי שטען בביה"ד הגדול, אלא מוכן לגרש בתנאים, הרי שיש לשחררו מן הכלא. וכדבריו: "לאור הסכמתו של הבעל ליתן גט ואינו מתבצר בעמדתו כפי שכתב בית הדין הגדול, ואינו סרבן גט והאשה אינה עגונה מאחר ואם תסכים להצעת הבעל, שלדעת בית הדין ההצעה אינה בשמים והיא אף לא מוגזמת, תשתחרר מעגינותה והבעל יסכים ליתן גט, ונכון להיום, המעכב את מתן הגט ועגינות האשה זה הסכמת אבי האשה גרידא ואינו מדובר בסחיטה".

אזורי ירושלים: תיק מס' 821227/2, ניתן ביום י"ט בטבת תשע"ד (22.12.13).

ביה"ד הגדול: תיק מס' 905355/7, החלטות ניתנו בימים: ח' אב תשע"ד (4.8.14); ה' ניסן תשע"ו (13.4.16); א' תמוז תשע"ו (7.7.16); ט"ז אלול תשע"ו (19.9.16).

אזורי חיפה: תיק מס' 821227/27, ניתן ביום ג' תשרי תשע"ז (5.10.16).

הופיעו: טו"ר משה מיטלמן (לאשה), עו"ד אברהם יצחק וייס (לאיש).

הערה: לאחר שהבעל שוחרר מן הכלא הסכימה האשה לשלם 300 אלף ש"ח. בתמורה לסכום זה ניתן לה את הגט.

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושאים: סדרי דין, צווי הגבלה ורכוש.

4. ביטול חוב מזונות לביטוח הלאומי כתנאי לחיוב הבעל בגט; הכרעה בויכוח בין ההורים לגבי מקום הלימוד של הילד.

**בית הדין הרבני האזורי ירושלים:
הרב יוסף גולדברג - אב"ד
הרב דוד בירדוגו - דיין
הרב מרדכי רלב"ג - דיין**

העובדות:

מדובר בתביעת גירושין בשל אלימות קשה המתוארת להלן בפסק הדין. בתאריך 12.4.16 אישר הרב רלב"ג את הסכם הגירושין של בני הזוג וקבע מועד לסידור גט למחרת. או אז העלה הבעל דרישות וניתן פסה"ד הראשון להלן. דרישתו של הבעל לביטול החוב למל"ל התקבלה ואז סודר הגט. פסה"ד השני ניתן בשל סכסוך לגבי מקום הלימודים של הילד.

נפסק:

דין ראשון:

בפני ביה"ד עומדת תביעת האשה לגירושין שנפתחה בתאריך 23/1/11. לאחר שהתקיימו דיונים רבים כאשר במהלך השנים האשה אף נאלצה לברוח למקלט לנשים מוכות, החליט ביה"ד במספר החלטות (מתאריכים 25.12.13 ו-12.5.14 לחייב את הבעל בגט.

בתאריך 11/5/15 כתב ביה"ד שמאחר והאשה מסורבת גט זה מספר שנים, על כן ביה"ד הטיל על הבעל צווי הגבלה כמפורט בחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושיו התשנ"ה - 1995). לאחר שצווי ההגבלה לא השיגו את מטרתם, החליט ביה"ד בתאריך 22/6/15 לחייב את הבעל במזונות מעוכבת בסך 2000 ש"ח לחודש.

כתאריך 6/1/15 כתב ביה"ד בהחלטה נוספת שהבעל אינו רשאי לעגן את אשתו ועל כך הוחלט להכפיל את סכום מזונות מעוכבת לסך של 4000 ש"ח לחודש. בדיון שהתקיים בתאריך 12/4/16 טען הבעל שהדבר היחיד המעכב בעדו מלתת גט לאשתו הוא חוב מזונות העבר בביטוח הלאומי שעומד כיום על סך של כ-70 אלף ש"ח.

כמו"כ טען הבעל שלאור מצבו הכלכלי הקשה אין באפשרותו לשלם חוב זה. נקבע דיון נוסף ליום 13/4/16 אך הבעל נעדר מהדיון כשלבדבריו החוב בביטוח"ל מעיק עליו.

בתאריך 13.4.16 ניתנה החלטה נוספת המחמירה את הסנקציות נגד הבעל ומחייבת אותו בסך 8000 ₪ לחודש.

לאור האמור לעיל, ביה"ד מבהיר בזה שהתיק הנוכחי הוא תיק קשה של עגונה, שפתרון התיק נתון עתה לשיקול דעתו של המוסד לביטוח לאומי.

ביה"ד פונה למוסד לביטוח לאומי למחיקת החוב (באופן שלא יוטל על האשה) כדי לסייע לביה"ד לשחרר את האשה מעגונותה, ויש לקבל החלטה מיידית בנידון לאור הדחיפות שביה"ד רואה בתיק זה. יש להעביר החלטה זו לידי הרב מיימון לטיפולו המידי.

הערה: כאמור, המל"ל החליט לבטל את חוב המזונות של הבעל

וניתן גט לאשה.

דין שני:

האם דרשה לרשום את הבן לבי"ס ממ"ד, אך הבעל מנע את רישומו ודרש לרשום אותו לתלמוד תורה. לטענת האם, גם שתי בנותיהם הגדולות לומדות בממ"ד והן מלוות את אחיהן הקטן בהסעה. האב טען שיש לו קשרים בת"ת ושרמת הלימודים שם גבוהה יותר.

ביה"ד פוסק לטובת האשה, אצלה גדל הילד, ומורה לביה"ס לרשום אותו לכתה א' מיידית, למרות התנגדות האב. הוא גם מורה לאב שלא ליצור קשר עם ביה"ס ולא להיכנס אליו.

דיון ראשון: תיק מס' 848057/11, ניתן ביום ה' בניסן התשע"ו (13.4.16)

דיון שני: תיק מס' 848057/3, ניתן ביום ד' באלול התשע"ו (7.9.16)
הופיעו: עו"ד יעל פיש (לאשה), עו"ד יעקב שמשי (לאיש).

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושאים צווי הגבלה, מזונות וילדים.

5. זכותו של בעל שברח מן הארץ להתנות את מתן הגט בהעברת תביעת המזונות מביהמ"ש לביה"ד.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב אוריאל לביא - אב"ד

הרב שלמה תם - דיין

הרב דוד מלכא - דיין

העובדות:

הצדדים נשואים שנים ספורות ולהם שני ילדים. הם משתייכים למגזר החרדי. האשה הגישה תביעת גירושין וטענה שלפני כשנה היא ובעלה נפרדו. זמן קצר לאחר הפירוד בעלה עזב את הארץ ולא שב. הצדדים הוזמנו לדיון והבעל לא התייצב. הבעל שוהה בחו"ל כשנה וחצי והוא ניתק כל קשר עם האשה. במשך שנה לא היה ידוע לביה"ד או לאשה מקום מגורי הבעל. לאחר שאבי הבעל הוזמן לבית הדין למתן עדות הוא מסר את כתובתו וכן אישר שהבעל קיבל היתר לשאת אשה שנייה.

נפסק:

במהלך הדיונים נוכח בית הדין ששורש המחלוקת בין הצדדים הוא בתביעת מזונות שהוגשה לבית המשפט לענייני משפחה ובה ניתן פס"ד בהיעדר הגנה. הבעל מבקש שנושא המזונות יעבור לסמכות בית הדין. האשה מסרבת והודיעה שתסכים לכך רק לאחר סידור הגט או לאחר הגעת הבעל לארץ לדיון בתביעת הגירושין.

לא ניתן לקיים דיון במעמד הצדדים ולא נשמעו טענות הצדדים בכל הקשור לתביעת הגירושין לגופה. הבעל נמנע מלמנות בא כוח מטעמו שייצגו בביה"ד למרות שבביהמ"ש כן עשה זאת. בנסיבות אלו מבקשת האשה לחייב את הבעל בגירושין.

נקדים ונאמר, כי אם ביה"ד נוכח שהבעל עזב את מקום מגוריו ועבר לגור בארץ אחרת ומעגן את אשתו, אזי יש מקום לכפותו

אלו הבעל רשאי לעכב מילוי חובתו על מנת להביאה לציית לדין תורה. וראה בשו"ת שב יעקב (אה"ע סי' מא) ובשו"ת שיבת ציון (סי' צו) שבמקום שהאשה מחזיקה ברכוש השייך ליבם והיא "אינה ציית דינא" בגין סירובה לדון על אותו ממון, אין לדון בנפרד רק בשאלת החליצה, וזאת עד שיתברר שהאשה היא "ציית דינא", אך לאחר שעניין זה הובטח אין מקום לעיכוב החליצה או הגט (ועיין בספר עטרת דבורה חלק ב' סי' צא באריכות בעניין זה).

על כן בנד"ד מצד אחד ביה"ד אינו נותן לגיטימציה לעיגון שהבעל מעגן את אשתו, מאידך על פי ההלכה כל עוד בפיו טענה צודקת שהאשה אינה ציית דינא בסירובה שהדין בתביעת המזונות יתקיים בהליך ראוי על פי דין תורה, לא ניתן לקבוע שהבעל מעגן את האשה אלא האשה במעשיה מעכבת את השלמת ההליך. לאחר שיתברר שהאשה היא ציית דינא לדין תורה, לא יהיה מקום לעכב את הגירושין בטענה שיש להבטיח מראש פסיקה כזו או אחרת של גובה דמי המזונות, או בכל טענה אחרת האמורה להתברר במסגרת ההליך השיפוטי בבית הדין בעתו ובזמנו, ובית הדין ידחה על הסף תנאים מוקדמים ביחס לתוצאות הליך כזה או אחר שידון בבית הדין.

בהתאם למבואר הוצגו הבטחות עתידיות מצד האשה שבכוונתה בעתיד לנהוג כפי המוטל עליה על פי דין תורה, אך הבטחות אלו אינן יכולות לקבוע בשלב זה את מעמדה כציית דינא כהגדרתו על פי ההלכה. למען הסר ספק, ביה"ד מבהיר כי מבחינה משפטית בית הדין אינו מונע מהאשה את זכותה האזרחית לגשת לערכאות השיפוטיות השונות, אך ככל שהאשה מבקשת מבית הדין להפעיל אמצעים כנגד הבעל במסגרת דין תורה, הרי שבשלב זה בית הדין מנוע מלנקוט אמצעים אלו. ביחס למידע שהובא שכביכול הבעל קיבל היתר נישואין: קשה להאמין שאכן ניתן היתר נישואין בנד"ד ללא שמיעת האשה בפני הבעל וללא השלשת גט. ראה בשו"ת יביע אומר כרך ח' אה"ע סי' ב שכתב כי גם בנסיבות המצדיקות מתן היתר נישואין לבעל, אין לתת את היתר הנישואין ללא השלשת גט, לרבות בבעל ספרדי וכן מבואר באגר"מ אה"ע ח"ד סי' ג.

תיק מס': 1066559/1
ניתן ביום כ"ח תשרי תשע"ז (30.10.16).
הופיעו: טו"ר ועו"ד תהילה כהן מ"ד לאשה' (לאשה),
האיש לא מיוצג.

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושאים היתר אשה שנייה, מאבקי סמכות ומזונות.

6. מעמדו של גט שניתן לאחר שהאשה הסכימה כי דיונים עתידיים יערכו רק בביה"ד אולם חזרה בה לאחר קבלת הגט.

בית-הדין הרבני האזורי חיפה:
הרב ש. שלוש - ראב"ד
הרב ח. הרצברג - אב"ד
הרב י.ש. גמזו - דיין

בגירושין כשהעילה לכך היא עיגון האשה. כך נפסק בשו"ע אה"ע סימן קנד סע' ח' ו-ט', בשו"ת זקן אהרן (סי' קמט) ובשו"ת הרשב"ש (סי' מו). כך שבנסיבות בהן ביה"ד נוכח שהבעל נטש את אשתו ומעגן אותה, הרי שעוד בטרם התקיים דין בו בית הדין שמע את טענות הבעל והאשה, ניתן לכפות הבעל בגירושין, מאחר שהבעל נטש את אשתו ועבר לגור במקום אחר ובכך מעגן את אשתו. לכן אלמלא ההליך המתנהל בבית המשפט היה מוטל על ביה"ד לנקוט כנגד הבעל בכל האמצעים שבידו כדי לכופו לעמוד לדין בבית הדין הרבני בירושלים ואם הדבר לא היה עולה יפה, היה מקום לבקש מביה"ד במקום מגוריו בחו"ל להזמין לדין ולפסוק עליו את האמור לעיל.

אולם בנד"ד נוכח ביה"ד שלטענת הבעל הוא אינו חוזר ארצה מאחר והאשה תבעה אותו בבית משפט ונפסקו נגדו סכומי כסף גבוהים שאינו יכול לעמוד בהם, בהיותו אברך שאינו עובד לפרנסתו. נציין להלכה הפסוקה בשו"ע חו"מ סי' כו סע' א אודות האיסור להגיש תביעה בערכאות, ועיין עוד במה שכתבו פוסקי זמננו ביחס לתביעה בערכאה שיפוטית שאינה דנה לפי דין תורה בנסיבות שקיימת האפשרות להגיש את התביעה בדין תורה (ראה בחזו"א סנהדרין סי' טו סק"ד ד"ה 'ואין', דברי הרב הרצוג ב"התורה והמדינה", בשו"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן פב, בשו"ת יחוה דעת חלק ד' סימן סב). בפד"ר כרך יא עמ' 265 הביאו דברי החזו"א והרב הרצוג וכתבו שזוהי הלכה פסוקה.

במקרה שבו הנתבע מסרב לדין תורה, הלכה פסוקה בשו"ע חו"מ סי' כו סע' ב שעל התובע ליטול רשות מבית הדין בטרם יגיש תביעתו בערכאות. בנידון זה לא הוצגה בפנינו ראייה שקודם להגשת התביעה בבית המשפט סירב הנתבע לדין תורה וכי ניתן לאשה היתר להגיש תביעה בבית משפט. הבעל מבקש לעמוד על זכותו שכל הליך הגירושין והכרוך בו יתנהל בהתאם לדין תורה, כפי שניהלו הצדדים את אורחות חייהם בחיי הנישואין. אמנם מאחר והליך המזונות לא מתנהל בפנינו והצדדים לא השמיעו טענות בעניין, אין אנו יכולים לקבוע האם דמי המזונות שנקבעו הינם גבוהים מאד יחסית לדמי המזונות שהיה מחויב על פי דין תורה אילו הדין היה מתקיים בבית הדין, והאמור מתייחס רק לטענה שההליך מתנהל בניגוד להלכה.

כאשר מצד אחד האשה אומרת שבעלה מעגנה, ומצד שני הבעל מוצא צידוק שלא לשוב לארץ עקב ההליך המשפטי המתנהל בערכאות בניגוד להלכה, עלינו לדון האם בנסיבות כאלה יש לנקוט באמצעי כפייה כנגד הבעל כדי לאכוף עליו לתת גט, ולחילופין לאכוף עליו לשוב לארץ לדין בתביעה זו. ביחס לבעל שנפסק דינו שחייב לתת גט, אך הוא מסרב לעשות כן מאחר שאשתו גזלה ממנו רכוש השייך לו והבעל מבקש לעכב את הגירושין עד שתשיב לו את רכושו, כתב המהרש"ם (ח"ה סי' ס') כי במקרה כזה רשאי הבעל לעכב את הגירושין עד שיוחזר לו רכושו, כל עוד ביד האשה הדבר.

לדעת המהרש"ם במקרה שהחפצים נמצאים אצל האשה שלא כדין, גם החולקים על המהרש"ם מודים לדבריו מאחר והמהרש"ם עסק בתנאי שהאשה אינה מחויבת בו, משא"כ ביחס לממון שהאשה חייבת להחזירו לבעל. בהחזקת ממון הבעל שלא כדין, ובהעדר הסכמה לעמוד לדין תורה בתביעתו ביחס לממון זה, דינה של האשה כמי שאינה ציית דינא, ובנסיבות

העובדות:

מדובר במקרה שנידון בבג"ץ 5548/00 רחל אברהם (כהן) נ' בית הדין הרבני הגדול בירושלים. פסה"ד להלן ממשיך את קורות התיק לאחר דחיית עתירת האשה.

בין הצדדים מתנהלים הליכים משפטיים במשך שנים רבות ובערכאות שונות.

בענייני הרכוש - עוד ביום 21.11.91 ניתן פס"ד של בית המשפט המחוזי בתל אביב, לפיו הצדדים הגיעו להסכמה כי לבעל 76% מהזכויות בדירה המגורים ולאשה 24%. ב-2.7.94, רכש הבעל את חלקה של האשה בדירה, בהסכם שקיבל תוקף של פס"ד בביהמ"ש השלום ברחובות מיום 2.2.94.

בהחלטתו מיום 18.12.97, קבע ביה"ד הרבני הגדול בדעת רוב כי הסכם הפשרה הנ"ל בין הצדדים שריר וקיים גם על פי ההלכה. לעניין המטלטלין - ניהלו הצדדים הליך משפטי בבית המשפט השלום בנתניה. בהחלטתו מיום 1.5.96, פסק ביהמ"ש, סך של 16,000 ש"ח (צמודים) לטובת האשה, וכן חלוקה שווה של המטלטלין.

על אף שההליך הסתיים בפשרה, טען הבעל כי "אום ע"י השופטת להגיע לפשרה" ותבע החזר הסכומים ששילם לאשה עבור מזונותיה, עבור חלקה בדירה, עבור הוצאות משפט רבות שנגרמו לו ועבור כספים שגבתה האשה באמצעות פס"ד של בתי המשפט. האשה מצדה תבעה את כתובתה בתוספת הצמדה.

בעניין הגט - בהחלטתו מיום 17.3.92, קבע ביה"ד הרבני באשדוד, כי האשה נחשבת מורדת דמאסי עלי באמתלא מבוררת ועל כן, כפי דעתם של פוסקים רבים, חייבו את הבעל בגט.

בהחלטתו מיום 3.8.99, קבע ביה"ד הרבני הגדול, כי החלטת ביה"ד הרבני באשדוד בטלה וכי הגט יסודר לאחר שהאשה תקבל את סמכות ביה"ד האזורי בחיפה לדון בכל ענייני הממון, אף אלה שנפסקו בבית המשפט וכי פסה"ד שיינתן יהיה סופי, ללא זכות ערעור לאף אחד מהצדדים.

ביום 19.10.99 התייצבו הצדדים בביה"ד הרבני בחיפה. האשה הביעה את הסכמתה כי כל ענייני הממון ידונו בביה"ד, כאמור בהחלטה הנ"ל. לאחר סידור הגט, חזרה בה האשה מהסכמתה הנ"ל.

בהחלטתו מיום 25.1.00 החליט ביה"ד כי הצדדים אסורים להינשא עד לביור עניינם, וביום 30.4.00 קבע כי הגט בין הצדדים מעוכב עד לסיום ההתדיינות בביה"ד הרבני האזורי וסיום ביצוע פס"ד של ביה"ד האזורי.

האשה עתרה לבג"צ. בהחלטתו מיום 29.5.01, דחה בג"צ פה אחד את עתירת האשה לאור הצהרת בא כוחה כי הצהרות האשה בביה"ד הרבני והסכמתה לדון מחדש בענייני הממון על פי דין תורה היו תחבולה שנוקטה על מנת להוציא מהבעל את הגט בדרכי ערמה. בג"צ קבע, כי לא יוכל לתת ידו למעשה זה של האשה.

נופסק:

לאחר העיון בטענות הצדדים ובחומר שבתיק נראה לנו כדלקמן: לעניין הדירה: שלא להתערב בהסכמות שהתקבלו ע"י הצדדים בבית המשפט בעניין הדירה (ובעניין הכספים והמטלטלין). ביה"ד

הרבני הגדול כבר קבע ברוב דעות כי הסכמות אלה שרירות וקיימות גם ע"פ ההלכה. ואף אנו שחוזרים ודנים על הסכמות אלו אין לנו אלא להצטרף לדעה זו. טענות הבעל כי הסכמות אלו נעשו מתוך לחץ וכפייה, מחייבות את הבעל להוכיח על מנת לבטל את מעשה הנתינה שכבר נעשה. לא רק שעל פניו לא הובאה כל הוכחה לכך שההסכמות נעשו מתוך לחץ וכפייה של בית המשפט, אלא שעל פניו נראה שהבעל הסכים להן. שאם לא כך איך יכול הבעל מצד אחד לטעון שנאלץ לותר על מחצית מהמטלטלין, ומאידך לטעון (ס' 19 לסיכומי ב"כ הבעל) כי "באהבתו אותה" נתן לאשה "יותר מאשר חויב"! יתרה מכך טוענת האשה בסיכומיה שאכן הבית שהיה חדר וחי כ-40 מ"ר היה של הבעל אולם במהלך הנישואין ובעוד האשה עובדת הורחבה הדירה 110 מ"ר וע"כ במהלך כל ההתחשבוניות כולל הרכב אשר האשה טענה שמגיע לה זכויות הוסכם שהאשה תקבל 24% מהדירה, וע"כ לא נראה לביה"ד שיש מקום לשנות החלטה והסכם זה.

וזאת לדעת הרוב, לדעת המיעוט יש לדון בהחזרת זכויות האשה שקיבלה עפ"י הסכם הפשרה ולחילופין יש לדון האם יש לאשה זכויות בדירה.

לעניין המזונות: כפי שכבר צויין גם ב"כ הבעל אינו טוען לענין מזונות הילדים אלא לענין מזונות האשה ומבסס טענתו הואיל ולאשה היה דין מורדת ע"כ אין מקום לחייב הבעל במזונות האשה. והנה בהחלטת ביה"ד (אשר ציינה לעיל) אכן כותב ביה"ד שלאור העובדא שהאשה מסרבת בכל תוקף לחזור לחיי ש"ב ואולם המשך הפסקא מספרת לנו "למרות כל חיזורי הבעל" יוצא איפוא שהבעל המשיך לבקש שלום בית ורצה בכך וע"כ היה מקום לחייבו במזונות האשה שאם לא כן הרי טענותיו היו מהשפחה ולחוץ.

יתרה מכך שביה"ד חייב את הבעל בג"פ והבעל טירפד זאת במשך שנים וע"כ לדעת הרוב אין מקום לדון בשאלת מזונות האשה.

לדעת המיעוט הואיל והאשה תבעה את הליך הגרושין ועזבה את הבית שנים מספר לפני שביה"ד הורה לצדדים להתגרש וביה"ד הכריז עליה כמורדת ע"כ יש לבטל את חיוב הבעל במזונות האשה.

הן לדעת הרוב והן לדעת המיעוט אין האשה רשאית לגבות ריבית לחיובי המזונות אלא הצמדה בלבד.

לענין הכתובה: אנו סבורים כי הואיל והאשה היא זו שתבעה גרושין, אף שהעילה היתה התעללות הבעל, אולם יחד עם זאת אין להתעלם מהעובדה כי בפנינו לא הוכח כי היה מקום לחייב את הבעל עקב מעשיו, וכי בעניין זה יש פסיקות סותרות של בתי הדין (האזורי באשדוד, והרבני הגדול). כמו כן אין בחו"ד של הפוליקרף כדי לקבל עמדה חד משמעית ולהוציא ממון.

כמו כן ברצוננו להוסיף את אשר אמרנו פעמים רבות, אי אפשר לאחוז את החבל בשני קצותיו, גם לקבל את המגיע בבית המשפט ע"פ הלכת בבלי, וגם לתבוע כתובה המגיעה לאשה ע"פ התלמוד הבבלי, או בבלי או בבלי. אשר על כן נראה לנו לדחות גם את תביעת האשה לכתובה.

וזאת לדעת הרוב.

לדעת המיעוט יש מקום לדון לחיוב הכתובה ולבירורים נוספים

עילות אירוסין

7. מצבו הנפשי של הבעל כעילת חיוב בגט; משמעותה של הסתרת מצב נפשי בעייתי שהתקיים טרם הנישואין.

בית הדין הרבני האזורי אשקלון:
הרב דוד לבנון - אב"ד
הרב צבי בירנבאום - דיין
הרב יעקב מ' שטיינהויז - דיין

העובדות:

הצדדים מתדיינים כבר שנה, והתקיימו ארבעה דיונים בתביעת הגירושין של האשה. לאורך הזמן מצבו הנפשי של הבעל הולך ומתדרדר. הוא שרוי בדיכאון, אינו עובד ויש לו התפרצויות אלימות. האשה טוענת שהיא אינה יכולה להמשיך לחיות עמו, והשחרור שלה מן המתח הנפשי בו הייתה שרויה שנים החל רק לאחר שהוא עזב את הבית. הבעל מבקש לבצע בדיקה שתבחן את האפשרות שלו להשתקם ולחזור לחיי משפחה, אולם האשה אומרת שאינה מעוניינת בכך.

נפסק:

הבעל חייב בגט. למרות מצבו של הבעל וחוסר יכולתו לשלוט בו, הרי שלא ניתן להתחשב בו על חשבונה של האשה "ואין דוחין נפש מפני נפש". נראה גם כי הגירושין הם לטובת הבעל משום שהאשה אינה רוצה בו ולא תתמוך בהליך השיקום שלו. הנימוקים לחיוב בגט:

א. יש לאשה טענת 'מאיס עלי' בטענה מבוררת לאור חוסר תפקודו של הבעל. לדעת הרמב"ם ב'מאיס עלי' כופים אותו לגרשה, ולמרות שר"ת ואחרים חלקו עליו, הרי שראשונים רבים תומכים בשיטתו, כפי שניתן לראות ב'קונטרס הביורורים' של הרב אברהם הורביץ. גם ראשונים שקבעו שאין כופים בעילה זו, קבעו שמחייבים לגרשה, ויש להתחשב בדעתם בצירוף טעמים נוספים. אפילו רבינו תם עצמו קבע בתשובתו הידועה שלפי ראות עיני הדיינים ניתן לגרום לו לגרש באמצעות הכלי הקרוי על שמו: "הרחקות דר"ת", שאינן כפייה כלל. הכיכד? הרי נראה מדבריו שאף מצווה לגרש אין במאיס עלי! התשובה היא שאם הוא מתיר להטיל הרחקות כה חמורות הרי "ברור כחמה, שר"ת חידש "הרחקות" במקרה שדיינים הגיעו למסקנה שטענת האשה למאיסתו מבוררת, ואין סיכוי לשלום בית, ובאופן כזה גם לפי ר"ת מצווה לגרש. ואף יש חיוב לגרש. ואם אינו מגרש "שרי למיקרי עבריא", אלא שאין כופין לגרש. ולכן גוזרים עליו הרחקות שהן חמורות מצד עצמן, אבל אין בהן כפיה על הגט". ראייה לכך שגם לשיטתו כשברור "שלא נתנה עיניה באחר" ניתן לחייב בגט ניתן למצוא בתשובת הרא"ש כלל לה סימן ב, תשובה שנפסקה גם ברמ"א בסימן

לענין אלימות הבעל במהלך הנישואין.

לענין הוצאות: אשר הבעל תובע נראה לביה"ד שאין לחייב את כל הוצאות שהאשה גרמה לבעל במהלך כל ההתדיינות וזאת מאחר וגם הבעל פנה לערעור והמשיך את הליך הגט מספר שנים, ואולם לאחר שהאשה קיבלה ביום 19.10.99 בקנין לדון לענין הממון בביה"ד ולאחר מכן פנתה לביה"ד הגדול ובג"ץ, דבר אשר גרם הוצאות מיותרות ע"כ מחייב ביה"ד את האשה בתשלום חד פעמי עבור הוצאות בסך \$6000 בשער יציג ביום התשלום.

לאור האמור לעיל אנו פוסקים:

- א. אין מקום לשנות את הפסיקות בעניין הדירה ובענין הכספים והמטלטלין. וכן לענין מזונות האשה והילדים.
- ב. תביעות הבעל להחזר כספים - נדחות.
- ג. תביעת האשה לתשלום הכתובה - נדחית.
- ד. מחייבים את האשה בתשלום לבעל עבור הוצאות בסך \$6000 בשער יציג ביום התשלום.
- ה. לאור מעשי האשה אשר לא פעלה בתום לב עפ"י התחייבותה בביה"ד יש לקבוע מועד נוסף בדחיפות לסדר ג"פ לחומרא. והואיל והבעל הינו כהן והאשה אסורה אליו במידה והבעל יסרב לסדר ג"פ במועד הראשון שיקבע ידון ביה"ד בכפיה מיידית.

תיק מס': 041987009-24-1 (חיפה).

ניתן ביום ל' בחשוון תשס"ד (25.11.03)

הופיעו: עו"ד ויקטור מזרחי ז"ל (לאשה), עו"ד בצלאל הוכמן (לאיש).

הערה: המקרה הגיע שוב לביה"ד הגדול (תיק 1-24-7009-22.01.2006), פורסם במאגרים אשר קבע כי הגט שנתן הבעל בשנת 1999 כשר והצדדים רשאים להינשא לעלמא.

פסה"ד מתאים גם למדור עילות גירושין.

פסה"ד עוסק גם בנושאים מזונות, מאבקי סמכות, כתובה, מדרי דין וביטול הגט.

למדור זה ראו גם פסק דין 8.

האשה פנתה לבית הדין בטענה לפיה היה לבעלה קשר עם נשים אחרות לאחר שתפסה אצלו טלפון לא כשר. לאחר שהבעל נתפס הוא זרק את הטלפון לאסלת השירותים. עוד טענה האשה כי בעבר בעלה הודה כי יש לו משיכת יתר לנשים ואף עבר טיפולים בנושא. הבעל הכחיש קשר אסור אך הודה שהתכתב עם נשים אחרות.

נפסק:

בהחלטה קודמת בית הדין קבע כי: "על הבעל לתת גט לאשתו היות והוא היה קשור עם נשים אחרות ולאור הודאתו. ביה"ד קובע כי אי אפשר לאשה נבגדת להסכים לשלו"ב. גם כיום נראה לביה"ד כי יש מקום עקרוני לחייב בגט אך ביה"ד משהה את החלטתו היות והצדדים מנהלים מו"מ להסכם כולל". הצדדים לא הגיעו להסכם ולכן התקיים דיון נוסף והוגשו סיכומים. ביה"ד קובע כי למרות שנראה כי טענות האשה נכונות, אין הוכחות מוצקות לפי דין תורה בהתאם להסכם הגירושין, ולמרות מעשי הבעל קשה להוציא ממון לפי אומדנות אלו בלבד. למרות זאת, ביה"ד קובע שהאשה מרגישה נבגדת לאור התנהגות הבעל בעבר ויש רגלים לדבר שלא הפסיק זאת לגמרי, לפיכך על הבעל לתת גט לאשתו ולא לעגנה, ובפרט שגם הבעל רוצה בגירושין אלא שהוא רוצה להסדיר עניין הדירה לפני הגירושין. וידועים דברי רבינו ירוחם שכאשר שני הצדדים אינם מעוניינים זה בזה אלא שהבעל מעכב את הגט מסיבות כלשהן יש לחייבו לגרש.

כן נראה לביה"ד שיש לחייב הבעל בכתובה, אך ביה"ד מציע שהצדדים ינהלו מו"מ להגיע לפשרה על גובה הסכום שיקבע עבור הכתובה.

תיק מס': 867438/2.

ניתן ביום כ"ח שבט תשע"ו (7.2.16).

הופיעו: עו"ד אהרן בניסטי (לאשה), עו"ד מאיר שכטר (לאיש).

הערה: על פסה"ד הוגש ערעור לבית הדין הגדול - תיק 1013673/2 (22.11.16, פורסם במאגרים). ביה"ד פסק שהבעל חייב לתת גט וחייב כפשרה בכתובה ובתוספת בסך 150,000 ש"ח.

**פסה"ד מתאים גם למדור תנאים למתן הגט.
פסה"ד עוסק גם בנושאים ראיות וכתובה.**

למדור זה ראו גם פסקי הדין 1, 2, 3, 4, 5, 6.

ע"ז סעיף ג'. "ובמקרה דנן ביה"ד הגיע למסקנה שהאשה טוענת טענת "מאיס עלי" בטענה מבוררת כזאת. ולפי זה יש כאן אפילו חיוב בגט".

ב. "טענת מום: נראה שיש כאן מעבר לטענת "מאוס עלי" שהיא טענה סובייקטיבית, הבעל סובל מהפרעה נפשית שקשה לאשה לחיות עם זה, ויש לדמות זאת למום כאחד מהמומים המוזכרים במשנה שעליהם כופין לגרש, כמו ריח הפה וכדומה, ולכל הפחות חיוב גט יש כאן. יש לציין שנימוק זה הוא בהנחה שהתנהגות הבעל עקב הפרעה זו הינה בלתי נשלטת".

ג. לחילופין, אם נניח שהבעל שולט בהפרעה שלו, הרי שיש כאן נימוק נוסף. התנהגותו הפוגענית של הבעל נחשבת כאותם מקרים המנויים בפרק המדיר. "ואע"פ שמקרה כזה אינו מפורש שם, יש ללמוד מהרשב"א בשו"ת המיוחסות לרמב"ן סימן קב, שהדברים שאינם מפורשים במשנה ניתנים להילמד מק"ו. ועל מקרים כאלו שאשה אינה יכולה לחיות עם בעל כזה, הדין הוא שחייב לגרש. נראה שבעל שיש לו הפרעה נפשית כזאת כמו זאת שלפנינו, ושהוא מכור להתנהגות כזאת הפוגעת פגיעה קשה באשה: הן מצד הבושה שגורם לה, הן מצד הפרעה ביחסי האישות שהדבר גורם, פגיעה זו קשה יותר מרוב הדוגמאות של פרק המדיר, כגון המדיר את אשתו שלא תלך לבית האבל, ואם כן לפי דרכו של הרשב"א, קל וחומר שבנדון דידן יוציא ויתן כתובה".

ד. קידושין שלא כהוגן: הבעל הסתיר מן האשה את הבעיות שהיו קיימות עוד טרם הנישואין ואשר טופל בעטיין. יש כאן בעיה של קידושין ברמאות שבהם גם ר"ת יודה שכופין לגרש, וכפי שנפסק ברמ"א ע"ז ג'.

לאור כל זאת הבעל חייב לתת גט, אולם יש לתת לצדדים אורכה על מנת שיגיעו להסכם גירושין.

תיק מס' 1034485/1

ניתן ביום י"ט בתמוז תשע"ו (25.7.16)

הופיעו: טו"ר דינה שרה רייטשיק מ"ד לאשה' (לאשה), עו"ד אברהם יצחק וייס (לאיש).

8. המלצה לגירושין וחייב כתובה לבעל החשוד בקיום קשרים רומנטיים עם אחרות כשאינן ראיות קבילות לפי דין תורה.

בית הדין הרבני האזורי בירושלים:

הרב יעקב אליעזרוב - ראב"ד

הרב יצחק זר - דיין

הרב גדעון שריון - דיין

העובדות:

במהלך שנת תשע"ב הצדדים אישרו בפני ביה"ד הסכם ממון לפיו במידה ולבעל יהיה קשר אסור (לרבות שיחות טלפון) עם נשים אחרות, חלקו בדירה יעבור לאשה, וזאת במידה והאשה תוכיח הקשר האסור עפ"י ראיות קבילות לפי ההלכה. עוד התחייב הבעל בהסכם לא להחזיק טלפון לא כשר.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

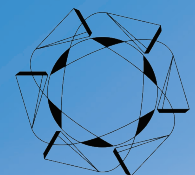
המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, פועל לשינוי חברתי על ידי יזום וקידום חקיקה ושינוי מדיניות ציבורית. כמו כן עורך המרכז כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ופרויקטים שונים, כגון פרויקט פא"י (פיקוח אכיפה וישום). המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" - הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט. במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
רמת-גן 5290002
דוא"ל המערכת: DVD.rackman@gmail.com

טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499
אתר: www.rackmancenter.com
דוא"ל המרכז: rackman.center@mail.biu.ac.il

מרכז צדק לנשים הוא ארגון משפטי ציבורי שמטרתו לקדם ולהגן על זכותן של נשים לשוויון, לכבוד ולצדק בדין הדתי במדינת ישראל. מאז 2004, מייצג המרכז לקוחות במקרים של עגינות, ממזרות וגירור. החזון של המרכז הוא מדינה יהודית ודמוקרטית שאיננה מתפשרת על עקרונות דמוקרטיים וזכויות אדם לצד שמירה על מורשת ישראל. פרויקט הדגל של מרכז צדק לנשים הוא תביעות נזיקין כנגד סרבני גט. אנו שמחים לחלוק מניסיונינו עם עורכי דין ולהעניק ייעוץ וסיוע משפטי ללא תשלום בתיקים המקדמים את החזון שלנו.

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE
מרכז צדק לנשים

דוא"ל המרכז: cwj@cwj.org.il
אתר: www.cwj.org.il

מרכז צדק לנשים
עמק רפאים 43, ירושלים 9314102.
טל': 02-5664390 פקס: 02-5663317